

Programmabegroting 2024

Versie: Vastgesteld door Raad

9 november 2023

Inkomen en armoede

Portefeuillehouder: M. Everhardt

Visie / strategisch doel

We willen dat onze burgers zowel maatschappelijk als financieel kunnen meedoen in Diemen. Iedereen die er recht op heeft, krijgt een uitkering zolang het nodig is. Economische zelfredzaamheid en participatie is daarbij het streven.

We treden actief op om armoede en de effecten daarvan te bestrijden. Armoede levert veel stress op. Daarom biedt de gemeente Diemen een dienstverlening die daar rekening mee houdt en die toegankelijk, begrijpelijk en behulpzaam is.

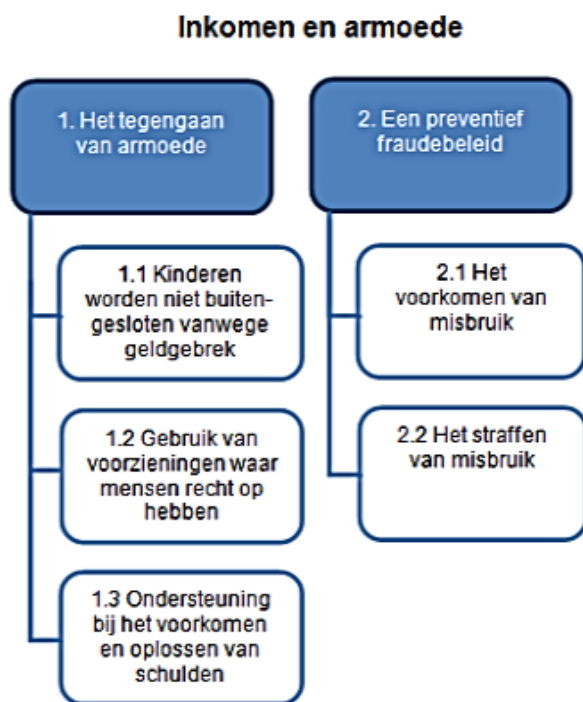
Niet alles is op te lossen met regels en daarom zoeken we in Diemen soms de rek in de regels op om iets voor elkaar te krijgen. We hebben een Rekmanifest ontwikkeld met het doel om te blijven kijken naar mogelijkheden en oplossingen voor de inwoners.

We voeren een ruimhartig armoedebeleid, waarbij niet-gebruik wordt tegengegaan.

We vinden het belangrijk dat inwoners met schulden snel perspectief krijgen op een schuldenvrij bestaan. Na 36 maanden maximaal aflossen, moet de inwoner met een schone lei verder kunnen. Het vroeg signaleren van betalingsachterstanden is een belangrijk speerpunt om te voorkomen dat schulden hoger oplopen.

Het programma Inkomen en armoede heeft een sterke relatie met het programma Sociaal. De participatiewet, één van de drie decentralisaties in het sociaal domein, is daarin ondergebracht. Beide programma's hebben tot doel burgers in staat te stellen te participeren in de samenleving. Voor de periode 2020-2023 hebben we een integraal beleidsplan voor het Sociaal Domein opgesteld. Het programma inkomen en armoede is onderdeel van dit plan en de daarin verwerkte visie en (strategische) doelen.

Doelstellingen in één oogopslag

Kaderstellende beleidsnota's

Kaderstellende beleidsnota's

- Afstemmingsverordening Participatiewet Diemen 2015;
- Beleidsnota Sociaal Domein 2020-2023 "Diemen Samen";
- Beleidsplan Participatiewet;
- Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2019;
- Beleidsregels bijzondere bijstand;
- Beleidsregels bestuurlijke boete Diemen 2017;
- Beleidsregels en uitvoeringsvoorschriften terugvordering en verhaal Participatiewet, IOAW en IOAZ 2020
- Beleidsregels Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 inclusief terug- en invordering Diemen 2020;
- Beleidsregels Wet taaleis 2016;
- DVO Amsterdam-Diemen loonwaardemeting;
- DVO Amsterdam-Diemen Social Return;
- DVO Amsterdam-Diemen Jobcoaching;
- DVO Pro-VSO+2020;
- DVO Samenwerking Sociale Recherche Gooi & Vechtstreek 2019 (Bijlage 1, Bijlage 2);
- DVO Stichting Pantar Amsterdam - Gemeente Diemen 2020 (Bijlage 1, Bijlage 2, Bijlage 3);
- Nota inkomensondersteunend armoedebeloid 2016-2019;
- Re-integratieverordening Participatiewet Diemen 2015;
- Samenwerkingsovereenkomst Satelliet Amsterdam (Diemen-OuderAmstel-Amsterdam);
- Samenwerkingsovereenkomst Werkbedrijf Groot Amsterdam;
- Verordening cliëntenparticipatie Participatiewet 2015;
- Verordening individuele inkomenstoelage Diemen 2015;
- Verordening individuele studietoelage Diemen 2015;
- Verordening loonwaardesubsidie participatiewet Diemen 2015;
- Verordening tegenprestatie Participatiewet Diemen 2015;
- Verordening beslistermijn schuldhulpverlening Diemen 2021;
- Beveiligingskader Suwinet Diemen 2020-2021-2022;
- Tozo controle aanpak 2020;
- Beleidskaders Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK).

Autonome ontwikkelingen

Bijzondere bijstand

De afgelopen jaren zijn de budgetten bijzondere bijstand steeds overschreden. In 2022 is er een overschrijding geweest van € 130.000. Dat kwam vooral doordat we veel statushouders gehuisvest hebben. Zij ontvingen vanuit de bijzondere bijstand inrichtingskosten.

Verder zijn er kostenstijgingen geweest voor onder meer:

- kosten budgetbeheer / bewindvoering
- studietoeslag
- aanvullende bijstand 18- tot 21-jarigen
- woonkostentoeslag
- overbruggingsuitkeringen (bij de opstart van nieuwe bijstandsklanten)

Vooraf problematische situaties bij bijstandsgerechtigden, zoals financiële problemen en een tekort aan betaalbare woningen, veroorzaken deze kostenstijgingen. Ook is de wetgeving verruimd waardoor bijvoorbeeld meer mensen recht hebben op studietoeslag. In Diemen hebben we veel aandacht besteed aan het terugdringen van het niet-gebruik van regelingen. De verwachting is dat het Rijk de gemeenten (gedeeltelijk) zal compenseren voor de kostenstijgingen. Dat weten we echter nog niet zeker.

Om de inkomsten en uitgaven beter in balans te krijgen, is een budgetverhoging noodzakelijk van € 90.000 voor zowel 2024 als 2025.

Nieuw beleid

Beleid Participatiewet, armoede en schulden

Diverse landelijke ontwikkelingen vragen om beleidsinspanningen op het gebied van participatie, armoede en schulden.

Zo werkt het kabinet toe naar een Participatiewet die niet uitgaat van systemen maar van mensen. De minister heeft invulling gegeven aan ruim 20 maatregelen die de Participatiewet vanaf 2024 meer in balans moeten brengen. Gemeenten moeten meer ruimte krijgen om van de regels af te wijken in bijzondere gevallen.

Daarnaast komen door de inflatie, hoge vaste lasten en stijgende prijzen meer mensen in de financiële problemen. Met de Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden (2022-2025) wil het kabinet het aantal mensen in armoede en schulden terugdringen. De aanpak bouwt voort op het actieplan Brede Schuldenaanpak. Daaronder vallen veel verschillende maatregelen en initiatieven. Die hebben grote impact op de bedrijfsvoering en informatievoorziening van gemeenten.

Diemen voert een ruimhartig armoedebeleid. Dit blijkt onder meer uit raadsbesluit voor het uitvoeren van de Steunimpuls. Voor onder andere de realisatie daarvan hebben we in 2023 capaciteit vrijgemaakt. De doorontwikkeling, realisatie en borging van beleid is intensiever geworden. De huidige formatie is onvoldoende om alle wettelijke maatregelen te kunnen implementeren en de aanvullende Diemense acties te kunnen uitvoeren. De verwachting is dat structureel meer capaciteit nodig is om in Diemen armoede en de effecten daarvan goed te blijven bestrijden.

Hiervoor ramen we een budget van € 75.000.

Brede inzet bij schuldenproblematiek jongeren

In het coalitieakkoord hebben we de ambitie geformuleerd om niet alleen de schuldenproblematiek snel aan te pakken, maar bij jongeren breed in te zetten op onder meer leefstijl, werk en inkomen om zo nieuwe schulden te helpen voorkomen. Hier is uitbreiding van personele capaciteit voor nodig. De kosten hiervoor zullen ongeveer € 50.000 bedragen.

Experiment met meer bijverdienen naast bijstandsuitkeringen

In deze begroting stellen we voor € 60.000 op te nemen voor een experiment om meer bijverdienen naast een bijstandsuitkering toe te staan. Dit om re-integratie naar werk of bijvoorbeeld vrijwilligerswerk te bevorderen.

Het kabinet heeft ruim twintig maatregelen aangekondigd die de Participatiewet vanaf 2024 meer in balans moeten brengen. De eerste maatregel is het verruimen van de bijverdiengrenzen. Op die manier moet werken meer lonend worden voor mensen die werken vanuit een uitkering.

Omdat naar verwachting met de aankomende wetswijziging dit doel uit het Diemense coalitieakkoord wordt behaald zijn de gereserveerde gelden voor het experiment mogelijk niet nodig.

Uitbreiding stadspas voor kinderen

Onderdeel van de Steunimpuls, waartoe de raad in november 2022 besloot, was om het kindaanbod via Stadspas Amsterdam uit te breiden. In februari 2023 heeft de raad ingestemd met de uitbreiding van het Stadspasaanbod zodat kinderen in gezinnen met financiële moeilijkheden op een laagdrempelige manier mee kunnen doen aan educatieve, culturele en sportieve activiteiten. Het betreft een pilot van twee jaar.

De financiële gevolgen van dit raadsbesluit betekenen een verhoging van het budget voor 2024 en 2025 met respectievelijk € 325.000 en € 165.000.

Wat willen we bereiken?

1. Het tegengaan van armoede
Subdoelen
1.1 - Kinderen worden niet buitengesloten van deelname aan maatschappelijke activiteiten vanwege geldgebrek
1.2 - Burgers weten welke financiële regelingen de gemeente heeft en maken hier gebruik van
1.3 - Ondersteuning bij het voorkomen en oplossen van schulden
1.4 - We garanderen iedereen die het nodig heeft tijdig een bestaansminimum

2. Minder misbruik van inkomensvoorzieningen door minder fraude
Subdoelen
2.1 - Het voorkomen van misbruik van bijstandsuitkeringen
2.2 - Het straffen van misbruik van bijstandsuitkeringen

Wat gaan we ervoor doen?

1. Het tegengaan van armoede

Activiteiten
Subdoel 1.1 - Kinderen worden niet buitengesloten van deelname aan maatschappelijke activiteiten vanwege geldgebrek
1.1.1 - Stimuleren van het gebruik van de participatieregeling door actieve voorlichting via o.a. het maatschappelijk middenveld, participatiecoaches en de website
Subdoel 1.2 - Burgers weten welke financiële regelingen de gemeente heeft en maken hier gebruik van
1.2.1 - Stimuleren van het gebruik van de minima regelingen door actieve voorlichting via o.a. het maatschappelijk middenveld, participatiecoaches en de website
Subdoel 1.3 - Voorkomen en oplossen van schulden
1.3.1 - Organiseren van workshops 'ondersteuning thuisadministratie' ter preventie van schulden
1.3.2 - Inzetten van budgetbeheer
Subdoel 1.4 - Wij garanderen iedereen die er recht op heeft tijdig een bestaansminimum
1.4.1 - Uitkeringsgerechtigde ontvangt zijn uitkering of voorschot binnen vier weken na zijn aanvraag

Prestatie-indicatoren	Werkelijk 2021	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
1.1.1 - % van de huishoudens met kinderen in de bijstand maakt gebruik van de "Doe mee" regeling	70%	55%	90%	n.v.t. ⁹
1.2.1 - % van de huishoudens in de bijstand maakt gebruik van voorzieningen bijzondere bijstand	78%	76%	80%	80%
1.4.1 - Maximale doorlooptijd van de aanvraag levensonderhoud in dagen	20	29	28	28

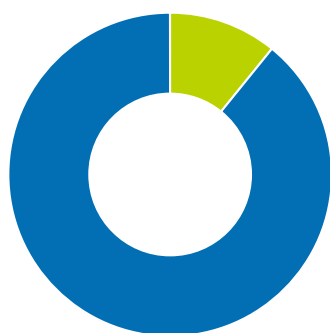
2. Een preventief fraudebeleid

Activiteiten
Subdoel 2.1 - Het voorkomen van misbruik
2.1.1 - Voorlichting bij de intake door middel van het uitreiken van een handboek met rechten en plichten
2.1.2 - Geven van voorlichtingsbijeenkomsten voor uitkeringsgerechtigden over de rechten en plichten
Subdoel 2.2 - Het straffen van misbruik
2.2.1 - Controleren op de rechtmatigheid van de uitkering, onder andere door middel van een huisbezoek
2.2.3 - Opleggen van boetes wanneer fraude wordt geconstateerd

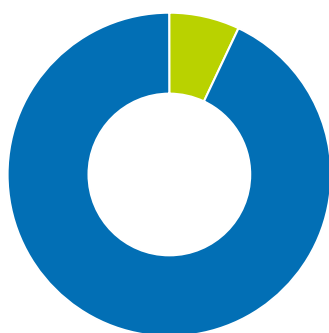
⁹ Vanwege uitbreiding van voorzieningen de Stadspas wordt de Doe-mee-regeling afgebouwd

Wat mag het kosten?

Inkomen en armoede	2024	2025	2026	2027
Structurele lasten	-11.257	-11.246	-11.233	-11.203
Structurele baten	7.549	7.549	7.549	7.549
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Saldo structureel	-3.708	-3.697	-3.684	-3.654
Incidentele lasten	-475	-315	-	-
Incidentele baten	-	-	-	-
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-
Saldo incidenteel	-475	-315	-	-
Saldo van baten en lasten	-4.183	-4.012	-3.684	-3.654

Lasten

Baten

● Inkomen en armoede
● Overig

Toelichting wat mag het kosten

Fluctuaties meerjarenperspectief

In afwachting van de evaluatie van de pilot van de stadspas zijn de budgetten voor de stadspas niet opgenomen in de meerjarenraming. Dit laat een daling van de lasten zien.

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027
Beleid Participatiewet, Armoede en Schulden	-75	-75	-75	-75
Brede inzet op problematiek jongeren	-50	-50	-50	-50
Experiment met meer bijverdienen naast bijstandsuitkeringen	-60	-60	-60	-60
Uitbreiding Stadspas voor kinderen	-325	-165	-	-
Totaal nieuw beleid	-510	-350	-185	-185

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Investeringsbedrag				Totaal	Afschrijving per jaar
	2024	2025	2026	2027		
Plaatsen zonnepanelen Voedselbank	20				20	1

Investering	Jaar	Wijziging	Krediet
Geen nieuwe/gewijzigde investeringen			